

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

5/15

4 Blindskolan blir
Valteriskola

8 Stamceller kan bota
ögonsjukdomar

16 Att läsa in en talbok
kräver skärpa

Innehåll

Nr 5, maj 2015

LEDAREN

3 FSS – en organisation för alla medlemmar?

ARTIKLAR

4 Blidskolan har sitt sista sommarlov

6 Vårnötet förkastade stadgeförslag

8 Stamceller kan uträtta ögonmirakel

13 Åldersförändringar i gula fläcken hotar allt fler

15 Antti Koivukangas syntolkade fotboll

16 Rytin och talang när boken får röst

PROFLEN

18 Maarit Hedman mötte sina två värsta rädslor

AKTUELLT

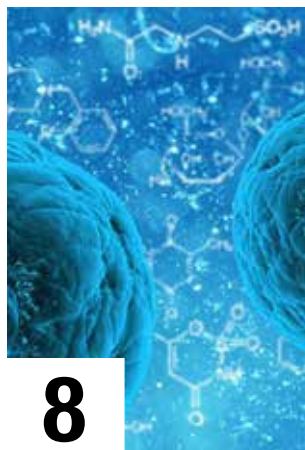
23 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

24 Aktuellt i distrikten



16



8



18

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 104. Nummer 6/2015 utkommer 25.6, deadline 8.6.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

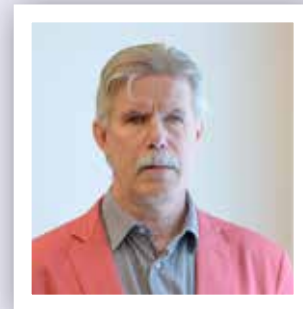
Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Maarit Hedman målar helt på känsla. Hon vet inte på förhand hur tavlan kommer att bli. Tavlan på pärmen heter Siivillä och föreställer en fjärril.

Foto: Markku Hedman

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2015

FSS – en organisation för alla medlemmar?



Under veckoslutet 25-26.4 höll FSS sitt stadgeenliga vårmöte i Seinäjoki. För andra året i rad behandlades utöver de stadgeenliga ärendena förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för förbundet. Man gav god tid för presentation samt frågor och kommentarer innan man gick till sluten omröstning. För att de nya stadgarna skulle gå igenom krävdes 75 procents majoritet. När rösterna räknades kunde vårmötet konstatera att en tillräckligt stor minoritet röstat för att inte godkänna de nya stadgarna.

Vilka fördelar skulle en förnyelse innebära? Genom att gå inför en fullmäktigstruktur samt en reducerad styrelse skulle distriktsföreningarna fått betydligt bättre insyn i förbundets verksamhet samt haft direkta möjligheter att påverka verksamheten genom att alla föreningar skulle ha haft två representanter i fullmäktige. Det skulle även ha gagnat de medlemmar som inte orkar komma till medlemmöten. Distriktsföreningsrepresentanter framför distriktmedlemmarnas åsikter och önskemål. Makten skulle fortsättningsvis varit hos medlemskåren genom förbundsmöten vart tredje år.

Nu blev resultatet att ca 2,5 procent av hela medlemskåren dikterade framtiden

för hela medlemskåren. Jag har fått frågan om det är demokratiskt. Enligt de nuvarande stadgarna är det rätt, men om frågan är huruvida det är rättvist mot alla medlemmar så är svaret nej.

Styrelsen ansvarar för att verksamhetsplan och budget följs. Ur ekonomisk synvinkel skulle de nya stadgarna ha varit fördelaktiga.

Nu går arbetet vidare som förut och den sittande styrelsen kommer inte att ta upp denna fråga igen. Det nya förslaget skulle ha inneburit en mer professionell organisationsstruktur, men en minoritet ville inte gå den vägen.

Den sittande styrelsen har arbetat mycket med att få ner underskottet inom FSS och har dessutom lyckats bra de tre senaste åren. Det här arbetet kommer givetvis att fortsätta. Som jag upplevde nej-sidan framkom inga hållbara argument för att inte godkänna förslaget. Alla har en röst och slutresultatet blev så här, det gäller att godkänna resultatet.

I höst stundar igen valmöte och jag hoppas att det från nej-sidan finns villiga kandidater som står till förfogande att vara med och leda FSS framåt. Nu vill jag önska alla en riktigt skön vår och kommande sommar med sol och värme.

Blindskolan har sitt sista sommarlov

Efter den första augusti 2015 finns inte längre Svenska skolan för synskadade. Den statsägda specialskolan slås ihop med fem andra specialskolor. Det blir en skola med gemensam administration, gemensam rektor och ett enda namn. **Valteriskolan.**



Enligt Maj-Len Heikel finns det ännu mycket som är oklart med Valteriskolan. Under höstens gång hittar skolan sin form.



MAJ-LEN HEIKEL TAR fram beslutet som Utbildningsstyrelsen fattade i februari i år. Hon markerar ett stycke och förklarar varför dessa 42 ord betyder så mycket för skolan.

– Det här stycket berättigar hela vår existens. Jag kan inte understryka hur viktigt det är att vi fått med det i beslutet, säger Heikel.

Textstycket hon syftar på lyder så här: "Vid enheten Svenska Skolan för Synskadade är verksamhetsspråket svenska och de svenskspråkiga undervisnings-, handlednings- och stödtjänsterna är koncentrerade

till enheten. Dess särskilda uppgift och ställning förutsätter att enheten bevaras som en enhetlig, funktionell helhet som en del av den nya Valteriskolan".

I beslutet står alltså inskrivet att Svenska skolan för synskadade ska bevaras som en skild enhet. Trots att SSS är en liten skola kan enheten inte slås ihop med någon annan skola. Kort och gott: verksamheten kan fortsätta i stort sett som förut.

Bakom textstycket ligger mycket arbete och lobbying. Heikel är tacksam för att arbetet gav frukt.

Man skulle tro att beslutet att slå samman de statsägda specialskolorna handlar om pengar. Tanken finns i bakhuvudet, men är inte orsaken. Om regeringen i framtiden skulle vilja spara är man i mycket bättre situation. Sammanslagningen görs för att öka kompetensen.

– Ingen har sagt att det ska sparas. Det är inte orsaken till att vi slås ihop. Men man måste alltid vara steget före. Vi ser hur det sparas på alla håll och kanter, och inser att personalen i något skede kommer att minska. Eleverna i specialskolan blir färre, och då är det bra om administrationen kan minskas med naturligt bortfall. Vi vill inte vara tvungna att ge sparken åt någon, säger Heikel.

Så vad är det som ändras?

– Jag kan ge ett exempel på hur vi kan lära oss av varandra och dra nytta av de andra specialskolorna. Teknisksidan växer hela tiden och man måste hållas med i utvecklingen. Onerva-enheten har skapat en webbplats som heter Onetti. På webbplatsen kan vi lägga upp undervisningsnuttar och sälja dem till kommuner. Ingen annan av oss har något liknande förut, men nu när vi blir en skola kan alla använda den.

I augusti kan det bli en del förvirring när namnet försvinner. Skolan på Parisgränden heter Valteriskolan. Det som förut var resurscentret Speres (Finlandssvenskt specialpedagogiskt resurscentrum) kommer att heta Valteri center för lärande och kompetens Skilla.

– Nej, det kommer inte längre stå SSS på dörren. Det är klart att det känns ledsamt att namnet försvinner. Det har varit en sorgprocess som pågått redan en längre tid. Men samtidigt känns det bra att få se något nytt växa fram. Valteriskolan blir ju kvar.

När det blev klart att SSS och Speres skulle slås ihop till en enhet i Valteriskolan

ville de hitta ett namn som klingar positivt. Efter en namntävling i flera omgångar valdes namnet Skilla.

Eleverna i specialskolor blir färre – fler får stöd

Sedan 2011 har specialundervisningen varit uppdelad i allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd.

– Antalet elever i skolan har blivit färre nu en längre tid, men handledningen har ökat. Stödet har flyttat till närskolan, och då är det i sista hand lärarna i närskolan som bär på ansvaret att alla elever känner sig delaktiga och får rätt sorts stödtjänster. Man borde aldrig inkludera personer med funktionsnedsättning i en klass där läraren inte vill.

Allt färre föräldrar väljer att placera sina barn i en specialskola på annan ort trots att de har behov av särskilt stöd. Skilla hjälper närskolan att ge rätt sorts stöd. Men i dagens läge måste de ta betalt för dessa tjänster. Det här anser Maj-Len Heikel är fel. Enligt henne är utbildningen inte jämlik.

– Nej, synskadade elever får inte en jämlik utbildning. Så länge vi måste ta betalt för våra tjänster väljer en del kommuner av ekonomiska skäl bort att köpa stöd av Skilla. Nu hoppas jag, som så många andra, att FN:s handikappkonvention ratificeras. Det vore ett steg i riktningen att våra tjänster eventuellt kunde bli gratis.

Man talar mycket om inklusion och delaktighet i närskolan, behövs specialskolor?

– Ja, specialskolor behövs eftersom alla är olika. Det finns elever för vilka närskola inte är det bästa alternativet. För att man ska må bra behövs självförtroende, och om det inte kan byggas upp i närskolan kan det vara bra att komma till en specialskola. ●

Vårmötet förkastade förslaget



SÄLLAN HAR ETT vårmöte lockat så många deltagare som det här året, då 79 deltagare tog sig till Seinäjoki den 25-26 april. På programmet stod förutom verksamhetsberättelsen och förbundets ekonomi även omröstning av nya stadgor.

Det var andra gången som förbundets medlemmar röstade om uppdaterade stadgor. Den största skillnaden till de gamla stadgorna är att det rådgivande planeringsrådet byts ut mot ett röstberättigat fullmäktige. Fullmäktige består av två ledamöter från varje distrikt. Medlemmarna skulle fortfarande samlas vart tredje år till förbundsmöte, då de viktigaste frågorna behandlas.

Leif Karp presenterade stadgeförslaget och därefter röstade mötesdeltagarna om

förslaget. 29 medlemmar röstade för nya stadgor medan 24 röstade emot. Därmed stod det klart att det inte blir någon stadgeförändring.

Enligt Bengt Ahlvik skulle den största fördelen ha varit att makten fördelas jämnare mellan distrikten, så att även mindre distrikt har möjlighet att påverka. Styrelsen har länge jobbat med utformningen av stadgorna och anser att de förkastade stadgorna skulle varit de mest ändamålsenliga.

– För förbundet betyder det att allt rullar på i gamla hjulspår. Just nu är besvikelsen över att stadgorna inte gick igenom så stor att det skiner igenom hela min varelse. Sittande styrelse kommer inte att ta upp stadgorna för en ny omröstning.

till nya stadgor



Emot stadgorna var Jarkko Setälä som anser att förbundet misstar den dynamik som just nu råder.

– FSS är på väg mot motsatt håll jämfört med Synskadades centralförbund. Tre år är kanske lite väl sällan att ha ett så starkt beslutande möte som kan ändra stadgor och stora linjefrågor.

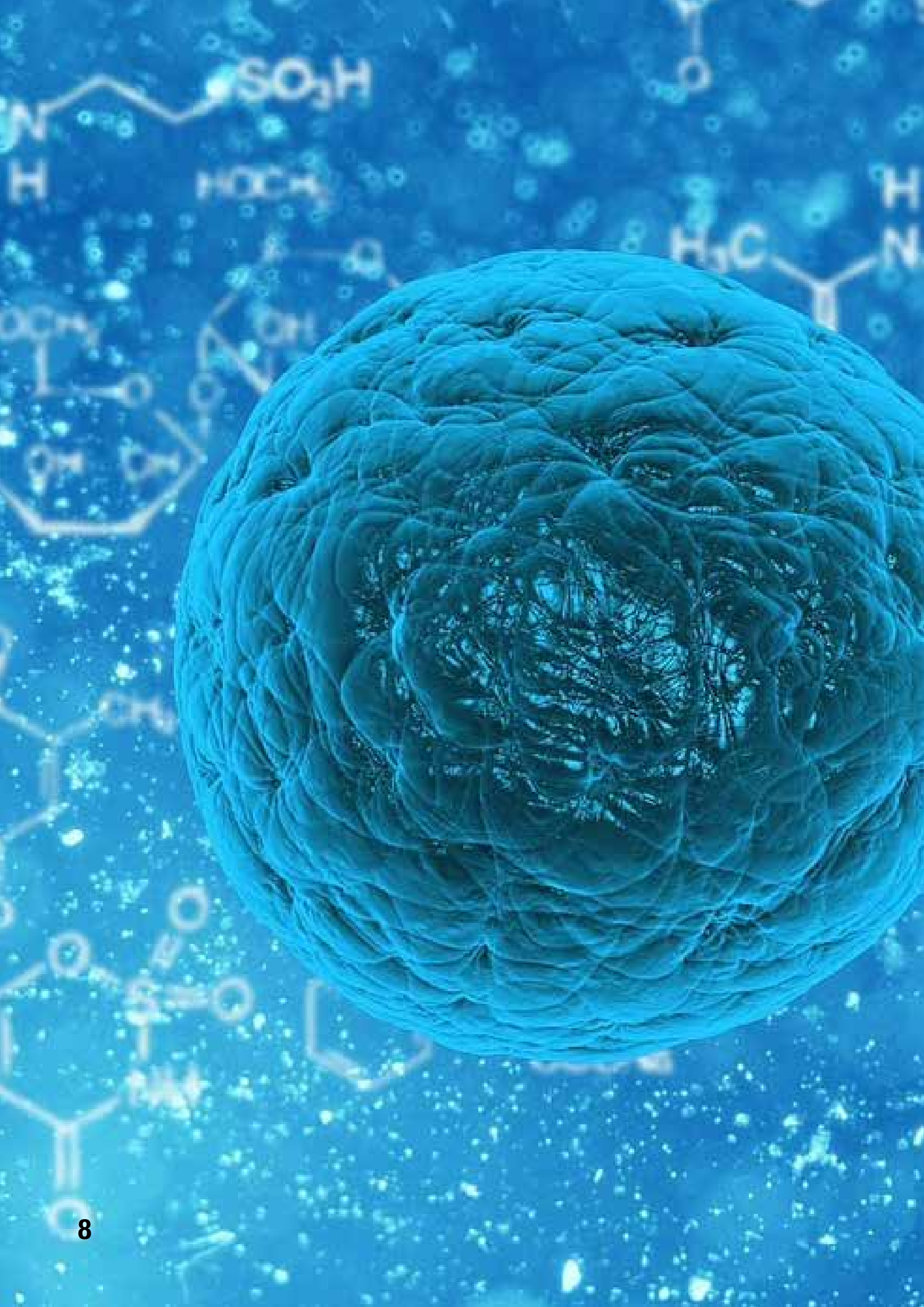
Det var inte bara stadgor som fick igång debatten. Flera av medlemmarna var debattsugna och tog upp viktiga frågor angående verksamheten. Mötesordförande Stefan Andersson poängterade flera gånger att vårmötet behandlar den gångna verksamheten och inte kommande verksamhet.

Under verksamhetsberättelsen tog Johan Sundholm upp förbundets it-verksamhet.

– Att endast handleda i hjälpmedel är som att ge glasögon till en person med svag syn. Det räcker inte att enbart handleda i hjälpmedel, det krävs mer it-stöd än så.

Sundström fick medhåll av Arto Vanhannen. Men eftersom det inte fanns några förändringsförslag i texten kunde verksamhetsberättelsen godkännas.

Förbundets telefonväxel, eller snarare avsaknaden av telefonväxel, fick flera deltagare att reagera. Under den reviderade budgeten togs ärendet upp. Förbundet avskaffade telefonväxeln eftersom den var väldigt dyr i drift - cirka 5-7 euro per samtal. Styrelsen fick i uppdrag att utvärdera möjligheten att återinföra en telefonväxel i någon form. ●



TEXT OCH ILLUSTRATION: SÖREN JONSSON

Stamceller kan uträtta ögonmirakel

Enligt nya rön kan åldersrelaterade ögonsjukdomar behandlas med hjälp av stamceller. Nya sätt att odla fram stamceller gör dem säkra för mänskliga experiment. På en månad växer 400 gram stamceller från en enda embryocell, och detta utan att embryot dör.



- ▲ **Att injicera stamceller på Bruchs membran är inte svårare än att behandla våt makuladegeneration i dag. Det finns många ögonkirurger i Finland som klarar av uppdraget.**

DET GÖRS STORA framsteg inom stamcellsforskning. Mycket av 2000-talets medicinska forskning har kretsat kring just stamceller – människokroppens byggstenar.

Stamceller har pampigt kallats för kroppens egen mirakelmedicin i populärvetenskapliga artiklar. Ska man tro de nyaste forskningsrönen kan cellerna leva upp till namnet. Ett användningsområde som verkar väldigt lovande är ögonsjukdomar.

De första människoförsöken genomförs för tillfället på flera håll i världen. I Massachusetts i USA har 17 försökspersoner fått tillbaka synen tack vare stamceller. I Finland är vi ännu i en preklinisk fas, men inte långt från Finland görs stora genombrott. I Sverige förbereder en grupp forskare det första

människoförsöket. De vill bota makuladegeneration med hjälp av stamceller.

Torr makuladegeneration har länge ansetts vara obotlig. Ögonsjukdomen som också kallas åldersförändring i gula fläcken är en sjukdom som i första hand drabbar äldre personer. Sjukdomen beror på att synceller tvinnas bort i gula fläcken där synskärpan finns. Det gör att patienter som lider av sjukdomen har kvar sin perifera syn, men just där de försöker fokusera finns en störande fläck. Nu tror forskare att de har hittat ett säkert och enkelt sätt att behandla sjukdomen med stamceller.

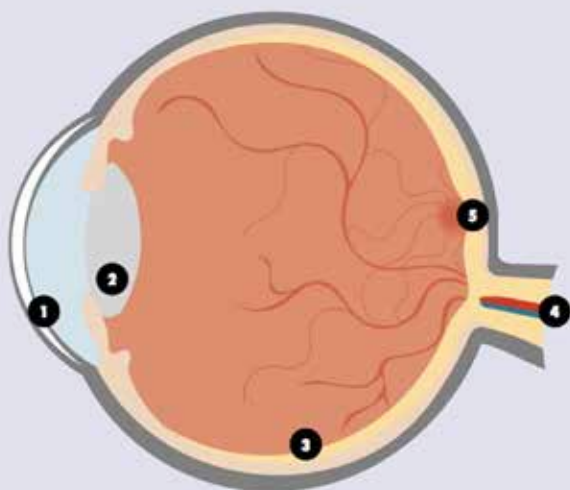
Det finns flera olika typer av stamceller. Finländaren Outi Hovatta jobbar som forskningsledare på Karolinska institutet i Stockholm och har specialiserat sig på humana



VAD ÄR STAMCELLER?

- Stamceller är omogna ursprungsceller som har förmågan att utveckla sig till specialiserade celler.
- Forskare har hittat flera olika typer av stamceller, t.ex. multipotenta stamceller (kan utvecklas till en viss typ av celler i en viss vävnad), pluripotenta stamceller (kan utvecklas till nästan alla celler i kroppen) och IPS-stamceller (mogna celler som omprogrammerats till pluripotenta celler).
- Inducerade pluripotenta stamceller, ips-celler, är färdigutvecklade celler som efter genmodifiering har blivit stamceller på nytt. Shinya Yamanaka och John B. Gurdon fick Nobelpris för upptäckten av ips-celler år 2012.
- Embryonala stamceller är de celler som utgör det allra första stadiet i embryots utveckling. De är pluripotenta celler. Embryonala stamceller tas under den första veckan efter att äggcellen befruktats.
- Stamceller som odlats fram från ett och samma embryo kallas för en stamcellslinje. Om stamcellerna är av god kvalitet, och inte åldras, kan samma stamcellslinje ge obegränsat antal stamceller.

Ögats anatomi



- 1 Hornhinna
- 2 Lins
- 3 Näthinna
- 4 Synnerv
- 5 Gula fläcken / Makula

Makuladegeneration



Steg 1. Frisk makula.



Steg 2. Början på torr makuladegeneration. Protein klumpar ihop sig till slagg (drusen)



Steg 3. Pigmentepitelceller dör och tar med sig fotoreceptorer. Synskärpan påverkas.

embryonala stamceller. Det vill säga stamceller som kommer från människoembryon.

Embryonala stamceller kan bilda alla celler i kroppen. Cellerna är ospecificerade celler som under fostrets tidigaste skeden differentieras till alla celltyper i kroppen - hud, hjärna, hjärta, lever m.m. Vid provrörsbefruktning befruktas flera äggceller. Det bästa embryot överförs till livmodern, och kvar blir nedfrysta "överskottsembryon". Efter omsorgsfull rådgivning kan en familj välja att donera överskottscellerna till stamcells-forskning.

– Det har tagit oss tio år att komma till det här stadiet. Vi känner till varje molekyl som finns på odlingsplattorna. Vi kan med säkerhet säga att dessa stamceller är säkra för att genomföra det första testet på människor, säger Outi Hovatta.

Odlingssätt utan djursubstans

Det första pilotförsöket att behandla makuladegeneration med stamceller kommer att göras i Stockholm om några månader. Med en mycket tunn nål injiceras 5000 friska näthinne-celler ovanpå Bruchs membran där synceller finns. Cellerna delar sig ett par gånger, och bildar ett cellager på näthinnan. Det nya med forskningen är odlingssättet. Forskarna i Sverige odlar stamcellerna helt utan djurceller på något som kallas för lamininer.

Om odifferentierade stamceller sprutas in i ögat finns det risk för avstötning och risk för tumör. Därför måste man först omvandla stamceller till pigmentepitelceller (de celler som tvinar bort på grund av ögonsjukdomen). Proteiner styr vilka celler stamcellerna utvecklas till.

– Vi använder samma proteiner som finns i Bruchs membranet. Vi isolerar inte proteiner från människor eller djur, utan vi gör det syn-

tetiskt i rena humana celler. Proteinerna är därför helt rena. Det finns ingen risk för någon virusmitta, eftersom hela systemet är kemiskt baserat och fullständigt vävnadsfritt.

På en månad odlar forskarna 400 kilogram identiska, friska pigmentepitelceller från en enda stamcell.

Stor och dyr vävnadsbank

Kroppens immunförsvar riskerar att stöta bort de nya cellerna. För att förhindra detta håller man på Karolinska institutet på att odla fram 150 stamcellslinjer. Inför en behandling, väljer ögonkirurgen den cellinje som är närmast mottagarens vävnadstyp. Då minskar man behovet av immunförsvagande läkemedel, som annars skulle kunna ge allvarliga biverkningar.

Om resultatet av pilotstudien gör att patienterna får tillbaka synen tror Hovatta att det inte tar länge innan det blir en vanlig behandlingsmetod. Det här eftersom deras metod är lätt att utföra. De flesta ögonkirurger som specialiserat sig på näthinnan kan utföra ingreppet.

– Om allting går optimalt tar det ett par år innan makuladegeneration systematiskt behandlas med stamceller.

Internationellt samarbete

Vägen till klinisk fas har inte varit problemfri. Hovatta riktar skarp kritik mot att Finland inte varit med och finansierat projektet.

– Ingen bra forskare sitter ensam i något hörn i ett laboratorium, utan alla samarbetar. Stamcells-forskning är ofta stora projekt som finansieras med donationspengar eller statliga pengar. Vårt projekt har understötts av många länder, men inte av Finland. Där sparas det. Behandlingen kan ändå användas där om allting går bra.

Är det dyrt att behandla ögonsjukdomar med stamceller?

– Alla substanser är dyra och laboratoriet är dyrt. Men vi kan producera mycket stor mängd celler på samma gång. Därför blir inte priset högt om behandlingen används i många länder.

Varför ögonsjukdomar?

– Det finns faktiskt många fördelar med att behandla ögonsjukdomar. Man behöver inte många celler och det är lätt att kontrollera

operationen. Ögonläkare kan med specialkamera följa med om det händer något. En annan fördel är att vi har två ögon. Det är därmed ingen oacceptabel stor risk om någonting skulle gå fel i ett öga. Dessutom är immunförsvaret inte lika starkt inne i ögat jämfört med andra organ. ●



▲ **Outi Hovattas** forskning är av världsklass. Foto: Ulf Sirborn.

TEXT: ALI KINNUNEN, SVENSKT SAMMANDRAG: SÖREN JONSSON

Åldersförändringar i gula fläcken hotar allt fler

De Blindas Vänner rf:s understöd för ögonforskning tilldelas i år till tre forskare som forskat i makuladegeneration. När befolkningen åldras drabbar makuladegeneration allt flera. I Finland lider cirka 100 000 personer av makuladegeneration.

Det är redan andra året i rad som De Blindas Vänner understöder forskning om åldersförändringar i gula fläcken, eller makuladegeneration som sjukdomen också kallas. Många som lider av ögonsjukdomen mister sin syn i hög ålder och orkar därför inte lära sig använda hjälpmedel. Minnet eller konditionen räcker inte till att förvärva nya färdigheter. Då synen försvagats kan till exempel boendet hemma förvandlas till farligt eller omöjligt.

I takt med att makuladegeneration kommer att öka då befolkningen åldras, kommer mer effektiva behandlingar att förbättra tusen och åter tusen människors livskvalitet.

Doktorerna Heidi Hongisto och Tanja Ilmarinen från Tammerfors och docent Anu Kauppinen från Kuopio får stipendiet i år. Understödet är 10 000 euro.

Alla stipendiater har en nära koppling till förkortningen RPE. Förkortningen kommer från engelskans retinal pigment epithelium och betyder på svenska näthinnans pigmentepitel. Dess funktionsstörning leder till syncellers död och förlorandet av centralseendet, vilket i sin tur försämrar den insjuknades förmåga till ett självständigt liv. Pigmentepitelcellerna urskiljs genom att de är mörkare än den övriga näthinnan. Deras uppgift är att agera som underhållstrupper för fotoreceptorerna. De kommer med näring och sköter av-

fallshanteringen. De skyddar även näthinnan.

Tanja Ilmarinen och Heidi Hongisto hör till akademiforskare Heli Skottmans forskningsgrupp och bedriver sin forskning i Tammerfors Universitets BioMediTech-enhet. Där pågår ett lovande försök i att behandla makuladegeneration genom att byta ut de skadade pigmentepitelcellerna mot friska celler. Målet är att utveckla transplantationer från människors stamceller och biomaterial.

Heidi har en viktig roll i att utveckla odlingsförhållandena för stamcellerna, Tanja för sin del är huvudforskaren i en internationell samarbetsgrupp. De är nu i en preklinisk fas vilket betyder att transplantationerna testas på djur i Finland och i Tyskland.

Utvecklingen av ögats celltransplantation har varit svindlande. På knappa tio år har kliniska experiment redan gjorts i USA, Storbritannien och Japan. Tammerfors universitet

är också med i spetsforskningen. Målet är att få till stånd ett celltransplantat som vilken som helst näthinnekirurg skulle kunna plantera på ögonbotten.

Docent Anu Kauppinen utreder makuladegenerationens mekanismer och utvecklar läkemedel vid Östra Finlands universitet. Eftersom mekanismerna inte ännu är helt kända måste de först studeras. I detta samarbete med forskare inom farmaci utförs arbetet så att de utvecklar nya molekyler som sedan testas i laboratorium.

– Inflammation förknippas med många sjukdomar som åldrandet för med sig. När människan blir äldre, åldras cellerna. Också i immunförsvaret sker många förändringar. Fast det i unga celler skulle ske skador har de reparerande mekanismer, men i äldre celler fungerar inte längre reparationen ordentligt, säger docent Anu Kauppinen. ●

ANNONS

Må bra i punktskriftens tecken

Välkommen att må bra i punktskriftens tecken den 25-28 augusti 2015 på badhotell Päiväkumpu i Karis-Lojo. Träffen ordnas av FSS i samarbete med Folkhälsan. Träffen riktar sig till dig som redan har kunskaper i punktskrift. Det blir en gemenskapsträff med aktiviteter av olika slag. Förmiddagarna tillägnas punktskriften, eftermiddagarna olika programpunkter som ordnas av Folkhälsan. Mera information om programmet kommer senare, men utlovas kan roligt och mångsidigt program som ska få dig att må bra och känna välbefinnande.

Deltagaravgift är 70 euro per person. Deltagarna antas i anmälningsordning, så passa på att anmäla dig så fort som möjligt om du vill vara säker på att rymmas med.

Anmälningar tas emot av punktskriftsansvariga Tessa Bamberg, telefon 044-712 3024 eller 050-462 3181.

Varmt välkommen med!



▲ Antti Koivukangas syntolkade matchen med entusiasm och stor sakkunskap

TEXT OCH FOTO: ANN-SOFIE GRANKULLA

Antti Koivukangas syntolkade fotboll

TACK VARE PEHR Ahlstedts initiativ och goda idrottskontakter kunde ett gäng NÖSS:are på 17 personer samlas vid Centralplan i Jakobstad onsdagen 29.4 för att ta del av hemmamatchen mellan Jaro och Ilves från Tammerfors. Det var första gången en fotbollsmatch syntolkades i Jakobstad.

Vi anvisades sittplatser på läktaren alldeles intill speakerbåset. Syntolkningsutrust-


ningen delades ut och testades innan spelarna tågade in på plan.

Matchen syntolkades synnerligen proffsigt av YLE reportern Antti Koivukangas! Syntolkningen gjorde det möjligt för alla att följa med vad som hände på fotbollsplanen. Att hemmalaget Jaro vann med 3 – 1 bidrog till att kvällen kändes extra lyckad!

I pausen serverades kaffe och tilltugg vid våra platser på läktaren, vi fick verkligen ypperlig service av arrangörerna.

Föreningen fick en hel del uppmärksamhet i samband med syntolkningen, inte minst av massmedier. Journalisten Malin Henricson skrev ett reportage för Österbottens Tidning och YLE gjorde ett filminslag, som sändes i FST 2.5.

Vi tackar både Antti Koivukangas och Jaro för den tillgängliga och intressanta fotbollsmatchen och ser fram emot flera syntolkade idrottstillfällen. ●



Carla Rindell läser in böcker på både finska och svenska. Hon har redan läst in cirka 650 böcker.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Rytm och talang viktigt när boken får röst

Det krävs extrem precision och ett bra rytm sinne när en talbok spelas in. Varje litet ljud fångas in av mikrofonen. Minsta lilla tvekan eller felbetoning hörs på bandet.

TALBOKSINLÄSAREN BÄR ETT stort ansvar. Speciellt när de läser in läroböcker. Ett feluttalat ord i engelskaboken gör att eleverna lär sig fel. Därför är det viktigt att vara skärpt i inläsningsögonblicket.

I nästan 20 år har Carla Rindell jobbat som talboksinsläsare på Synskadades centralför-

bund och Celia-biblioteket. Hon fick höra talas om inläsning under studietiden och ville pröva på. Arbetet visade sig vara så roligt att hon ännu tjugo år senare läser in böcker.

– Jag älskar böcker och berättelser. Jag jobbade på barntädgård ett tag, och då stormtrivdes jag när jag fick läsa högt. Därför passar yrket mig perfekt.

Det tar flera veckor för en inläsare att läsa in en bok. Ibland tar det flera månader. För att läsaren inte ska höra att rösten blir trött kan Rindell inte läsa in mer än fyra timmar per dag. För den som lyssnar på boken får skarvarna mellan inspelningsdagarna inte

” Jag skulle aldrig klara av att lyssna på en talbok som jag själv läst in.

höras. Därför är rytm viktigt. Det måste vara samma ljudstyrka, intensitet och röstläge genom hela boken.

– Det märks direkt om man är lite trött under inspelningstillfället. Det finns dagar då inläsningen känns klumpig. Efter många omtagningar och rättelser kan jag vara tvungen att ge upp. Det hörs nämligen på talboken om jag har en dålig dag.

Läser tillsammans med lyssnaren

Varje inläsare har sin egen stil. Det har varit mycket tal om att en talboks-inläsare inte ska tolka boken. Men det är omöjligt, menar Rindell.

– Meningen är att texten ska tala och författarens röst ska komma fram. En inläsning är inget skådespel, men samtidigt gäller det att erkänna att alla inläsare gör en tolkning när han eller hon läser. Varje gång jag öppnar min mun har jag gjort en tolkning.

Själv tycker hon om att läsa tillsammans med lyssnaren. Hon vill bli överraskad av bokens vändningar och därför läser hon inte boken på förhand.

– Om jag blir överraskad så tycker jag att det hörs på rösten. Det gäller att hitta ett personligt inläsningstilltal som inte stör lyssnaren. Jag tycker det får höras ifall jag blir gripen av historien eller tycker någonting är roligt.

Carla Rindell tycker att inläsningen ibland är lite terapeutisk. Hon släcker ner belysningen i den ljudisolerade studion och läser en

bok för sig själv. Det är inte alltid hon minns att mikrofonen är på. Det är inget socialt arbete att läsa in talböcker, men det är givande.

– Litteratur handlar för mig om verklighetsflykt. Jag brukar inte läsa tidningar eller se på tv-serier, men skönlitteratur och långfilmer är det bästa jag vet. Jag brinner för berättelser.

Den egna rösten är svår

Rindell jobbar förutom som inläsare på Celia även som röstpedagog, regisserar dubbing av film, dubbar även själv, har gjort flertalet reklamer och olika utrop. Rösten är hennes arbetsverktyg.

– Jag tror att min fascination för rösten kommer från när jag var liten. Redan som barn var min röst speciell. Jag fick höra så mycket om min röst att jag till slut själv blev intresserad av röster. Hur kan röster vara så olika, och varför låter min röst så här?

Den som hör sin egen röst brukar ofta tycka den låter främmande. Så är det också för Rindell. Trots att hon nästan dagligen hör sin röst kan hon inte tåla den.

– Det låter uruselt. Jag tycker inte om att lyssna på mig själv. Jag skulle aldrig klara av att lyssna på en talbok som jag själv läst in. Men samtidigt är det ett verktyg som hämtar hem brödet på bordet. Så jag tycker det är bra att ha en sån här röst.

Brukar folk känna igen din röst?

– Jo någon gång händer det ibland. Och det syns så tydligt. Folk blir jätte tysta och lite frånvarande. De letar igenom sitt personliga arkiv och frågar till slut om jag varit med i en barnserie eller reklamsnutt.

I Helsingfors känner kanske de flesta igen henne som metrorösten.

– Folk är mest intresserad av det. Att vara utropare i kollektivtrafiken har någon glamour över sig. För mig är det som vilket jobb som helst. ●

TEXT: SÖREN JONSSON, FOTO MARKKU HEDMAN

Maarit Hedman mötte sina två värsta rädslor

Som 32-åring förlorade konstnären Maarit Hedman synen som en följd av sjukdomen MS. Nu hjälper hon nysynskadade att komma på fötter igen. Målning gav henne livsglädjen tillbaka.

”DET KÄNDES SOM att jag förlorade allting. Mitt yrke, min passion, mitt liv”, säger Maarit Hedman.

Hon hade livet framför sig. Efter flera års kämpande hade hon fått pappren i handen och var färdigutbildad konstnär. Hennes passion för konsten hade bara vuxit under

studietiden och hon hann med några individuella utställningar. Sedan vändes världen uppochner.

– Det kom som en fruktansvärd chock för mig. Två år efter att jag blivit färdig, fick jag reda på att jag har MS. I samma veva försvann synen på mitt vänstra öga.



Alla människor har någonting som de frukar. Maarits största rädsla var att mista synen. Under studietiden rusade pulsen iväg när hon vistades i mörkerrum för att framkalla negativ. Hon kunde inte föreställa sig ett liv i mörker.

– Jag var tvungen att möta min värsta rädsla.

De värsta ångestkänslorna har lagt dig, men fortfarande finns det dagar som är svåra.

– Jag har blivit ett med saken, men jag skulle ljuga om jag sade att det inte förargar

eller ger mig ångest. Nästan dagligen uppstår situationer som går mig på nerverna. ”Om jag bara skulle se i två minuter så jag skulle få den här saken gjord”

Vändpunkten var när Maarit insåg att hon klarar sig själv.

– Det som jag lärt mig är att låta irritationen försvinna. Jag har lärt mig att gå vidare. Det gäller att greppa situationen. Jag försöker se till de bra sakerna och vad jag fortfarande kan göra. En vändpunkt var när jag insåg att jag kan måla och njuta av färger fastän jag inte ser. Om jag kan måla kan jag göra nästan vad som helst.

Förhållandet till färg är speciellt för Maarit Hedman. Innan hon förlorade synen använde hon väldigt lite färg. Men som synskadad konstnär använder hon flitigt också de kraftigaste färgerna.

– Det är intensivare att föreställa sig färger när man inte ser dem. Färgerna känns mycket starkare. När jag inte längre ser färger förknippar jag dem med känslor och mina innersta tankar.

Hon blandar färgerna själv. Hon liknar det vid att laga mat. Det är som att laga mat utan att smaka av maten. Man vet hur kryddor betar sig och vet på ett ungefär hur maten kommer smaka. Oftast blir färgerna som hon har tänkt sig, men ibland sker någon välkommen miss.

Konst ger utlopp för hennes känslor

Konst är inte bara färg och former för Maarit Hedman. Konst är ett uttryckssätt.

– Om man bara spelar med visuella former och färger kan man kanske få en snygg målning, men den väcker inte djupa känslor hos betraktaren. Jag tror att man som konstnär måste vara ärlig och använda sina känslor.

Maarit jobbar mycket med det undermedvetna när hon målar. Hon är sporadisk i sitt sätt att måla och vill fånga känslorna som finns inuti henne.

– Konst ger mig energi. Jag måste få måla för att må bra och klara vardagen. Det är min passion. Konst är så mycket mer än bara

färg. Målningarna kan återspegla minnen, relationer och känslor. Jag hoppas att betraktaren kan hitta egna minnen eller känslor i mina målningar. En målning för mig kan ha en annan betydelse än för betraktaren.

En stark känslopalett

När Maarit målar får hon utlopp för sina tankar. En och annan gång har hon målat gråtandes, men också skrattande och dansande. Hon försöker fånga det hon känner på målduken. Hon har fått utlopp för att behandla många svåra saker tack vara målning.

Mellan 2004 och 2006 präglar mörka färger Maarits konst. Det var en mörk period för henne. Hon förberedde nämligen sin egen begravning.

– Jag pratade tidigare om min värsta rädsla. Förutom att förlora synen har jag också varit livrädd för att insjukna i cancer.

– Jag insjuknade i bröstcancer och var alldeles skrädd. Vår dotter var då 3 år gammal. Jag var rädd för att hon skulle bli utan

” Jag skulle ljuga om jag sade att det inte ger mig ångest. Nästan dagligen går synskadan på nerverna.



▣ **Maarit Hedman hämtar mycket inspiration från naturen. Hon är dagligen ute och går med ledarhunden Ruby.**

mamma. Allting gick bra, men det var tungt, säger Hedman.

Nu har hon inga rädslor längre. Hon har fått genomlida dem. Under vägens gång har hon lärt sig mycket om livet och vad som är viktigt.

– Familjen är väldigt viktig för mig. Och naturen. Och Ruby, min ledarhund, förstås. Han har gett mig mycket frihet.

Det finns en sak som Hedman saknar mer än allt annat.

– Jag skulle vilja se människors ansikten. Det är det som jag saknar mest: ansiktsuttryck. Rösten säger mycket, men att leva utan ansikten är jobbigt.

Enligt Maarit Hedman förändras man av att ha en synskada. Det blir en del av ens personlighet på gott och på ont. Efter att Maarit miste synen har hon fått tid att tänka och hittat kraft inifrån. Enligt henne är en synskada inte bara elände, det berikar också. ●



□ Här är ett provsmak av Maarit Hedmans målningar. De är från hennes nyaste konstutställning Tosin Silmin. Namnen är: Puhkean (vänster uppe), Portti (vänster nere), Kirkkaus (höger uppe) och Voimasta (höger nere).



AKTUELLT

Sams gav ut boken ”Inblickar i vardagen”

Inblickar i vardagen är en antologi som behandlar erfarenheter av funktionsnedsättning ur olika perspektiv. Boken baserar sig på bloggtexter av olika skribenter som alla lever med en funktionsnedsättning i Finland. I sina texter berättar skribenterna

om sin vardag, sina drömmar och om sina tankar. I boken finns tio texter av tio olika författare. Texterna har tidigare publicerats på Sams blogg.

I boken medverkar Anna Calden, Johan Wikström, Tessa Bamberg, Kaisa Leka, Eva

Ringwall, Julia Simon, Karl-Mikael Grimm, Gunilla Löfman, Malin Gustavsson och Hanna Grandell.

Boken går att ladda ner på adressen <http://samsnet.fi/inblickar/> eller beställas i bokformat (4 euro) via Sams på adressen info@samsnet.fi ●

Ny socialvårdslag trädde i kraft

Den nuvarande specialomsorgslagen och handikappservicelagen ersätts med en ny, förenad, lag. Lagen är en allmän lag vilket innebär att specialgrupper, som till exempel personer med funktionsnedsättning, i första hand får service direkt från basvården. Om det inte är möjligt får personer i andra hand vård utgående från speciallagen gällande funktionshinder.

Individuell bedömning av stödbehovet och en jämlikare ställning för alla med funktionsnedsättning är orsaken till den nya lagen.

– Någoting måste ske, för vi har inte i nuläget en jämlik funktionshinderlagstiftning. För att kunna ratificera FN:s funktionshinderkonvention måste lagar och

strukturer förändras, säger Ulrika Krook, juridiskt ombud på Sams och medlem i arbetsgruppen som utarbetat ett förslag till utveckling av handikapplagstiftningen.

Arbetsgruppen föreslår att tjänster i framtiden ska utgå från vårdbehovet i stället för av diagnos.

– Två personer kan ha en skada som i samma utsträckning försämrar funktionsförmågan men ändå få olika tjänster eftersom de omfattas av olika lagar. Genom att förena de nuvarande lagarna skulle man också underlätta arbetet för dem som tillämpar lagarna, skriver omsorgsminister Susanna Huovinen i ett pressmeddelande.

Enligt lagförslaget ska vikten ligga i att hjälpa i ett före-

byggande syfte. Till exempel kan man få stöd för att klara av vardagssysslor, motverka krissituationer, undgå diskriminering eller bara få stöd i hemmet. En barnfamilj får till exempel rätt till hemhjälp om barnets välbefinnande är i fara - exempelvis när föräldern är utbränd.

Den nya lagen träder i kraft i omgångar. Större delen av lagen har redan trätt i kraft i maj 2015 och hela socialvårdslagen gäller från och med början av nästa år. Besvärstiden för lagförslaget utgår i slutet av juni.

– Vi fick ge efter på många punkter till förman för kommunförbundet. Det som vi fick ge efter, ska vi försöka få igenom nu när vi får ge utlåtande på lagförslaget, säger Krook. ●



AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Vårterminens aktiviteter avslutas med en försommarträff onsdagen 10.6 klockan 13 vid Ann-Mari och Pekka Ekstrands hem, Träskvägen 16, i Eugmo. Vi bjuds på gemenskap ute i vacker natur och kaffe med tilltugg.

Det ryms ännu några med i vårt nya teaterprojekt, både skådespelare, sångare eller musiker är välkomna. Vi har anlitat Robert Nybergsom regissör. Meddela ditt intresse till Ann-Sofie på Fyren. Efter sommarpausen börjar vi öva, så kom med.

Anmälan om deltagande i våra olika evenemang och aktiviteter görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 7234 880 eller 050-3795 658. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och föreningspalten i ÖT på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten.

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Måndagsträffarna på Hörnan hade sin avslutningsfest för vårterminen den 25.5. Vi ses igen efter sommaren.

Avslutningsmiddag på den Grekiska restaurangen Marine, i Stensvik. Måndagen 1.6, klockan 18.00. Adressen är Marishamnsvägen 10. Medlemmarna bekostar själva sin middag. Anmälan till kansliet senast tisdagen den 26.5. tel. 0400 269 553 eller kansliet@ssmn.fi.

SsmN r.f. åker lördagen den 15.8 till Ekenäs för att lyssna på Tomas Ledin i Stallörsparken. Resan ordnas i samarbete med Västis och Östis. För mera information kontakta Kenneth Ekholm tel. 0400 845903 eller Melliskansliet.

SsmN r.f. ordnar kryssning för medlemmar med Viking Line söndagen den 4.10. Kontakta Kenneth Ekholm för tilläggsinformation.

Vi har bokat 20 biljetter till Stormskärs Maja, på Åbo Svenska teater till fredagen den 11.12. kl 19.00. Gemensam transport planeras, vi återkommer om det. Biljetterna löses ut den 29.5. så bindande anmälan ska göras senast den 28.5. Telefonnummer är 0400 269 553 och e-post är kansliet@ssmn.fi.

Telefontider för kansliet är måndagar och tisdagar 9.30–13.30. På måndagar är distriktssekreteraren på plats hela dagen. Om du önskar besöka Hörnan på en tisdag är det bra om du kan slå en signal innan så kan distriktssekreteraren öppna dörren till dig när du besöker oss. Kansliet dejourerar måndagar och tisdagar till den 15.6. Verksamheten startar igen i augusti den 17.8. Välkommen att trivas på Hörnan!

Svenska synskadade i Västnyland

Årets sommarresa går tisdagen den 7 juli till Tavastehus

med buss. Därifrån fortsätter resan med båt längs Vanajavesi till Visavuori där vi besöker skulptör Emil Wikströms hem och tillika Visavuoris museum. Retur med buss via Parola museum. Anmälan senast den 18 juni till Eeva Hanner, tfn 050-595 4946 eller till ordförande Birgitta Nordström, tfn 019-231 118 eller 044-336 8060.

Kontaktuppgifter

Om Du vill anmäla Dig till något av föreningens olika evenemang, kontakta då Eeva Hanner, tfn 050-595 4946 eller till ordf. Birgitta Nordström, tfn 044-336 8060.

Har Du frågor som gäller kommande aktiviteter eller annat som gäller föreningen, kontakta sekreterare Christel Eriksson på telefonnumret 040-745 1933.

Vid frågor som gäller medlemskap eller synhjälpmedel kan rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg svara på dina frågor. Hon nås på telefonnumret 050-561 2951.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnyland r.f far till Lurens sommar-teater på "Annie Mästerskytten" onsdagen den 22.7

kl 19. Priset per person är 20 euro och inkluderar teater, buss och kaffepeng. Bussen startar från Fredsgatans turisthållplats i Borgå kl 18.00. Anmälan senast den 6 juli till Stina tfn 0400 596 250 eller tisdagar till Kajutan 019 581 115. Lovisaborna anmäler sig till Jonas, tfn 040 964 4672.

Svenska Synskadade i Östnyland r.f:s sommarutfärd är lördagen den 1 augusti. Vi far till Pellinge med start från Borgå, Fredsgatans turisthållplats kl 8.45. Vi får morgonkaffe med semla i Benitas Café och sommartorget är öppet. Vi fortsätter därefter till ett guidat besök på Högbergsgården och lunchen får vi hos fiskaren Martin Tillman. Vi är tillbaka i Borgå cirka kl 14.45. Anmälningar senast den 14 juli i Borgå till Stina tfn 0400 596 250 eller tisdagar till Kajutan 019 581 115 och i Lovisa till Jonas tfn 040 964 4672. Välkommen

Vasa Svenska Synskadade

Trivselcafé Mimosel har avslutat sin verksamhet på Lyktan för i vår. Men för dig som är sommarledig ordnas en sommarträff för mimoselgänget onsdag 18.6 kl 13-15

på Lyktan. Vi sjunger, dricker kaffe och umgås tillsammans. Vänligen anmäl er till Tina Back ifall ni vill komma med på sommarträffen! Hennes telefonnummer är 044-788 3676.

Till hösten planeras någon form av kurs i hur man hanterar en telefon eller surfplatta, såsom Iphone eller Ipad. Mera info senare. Kontakta kansliet om du undrar över någonting.

Servicepunkten på Vasa Centralsjukhus fortsätter. Vid något tillfälle finns även FSS rehabiliteringsrådgivare på plats. Till hösten fortsätter vi men då finns vi på VCS på förmiddagar kl.9-11 enligt följande datum:15.9, 20.10, 17.11 och 15.12. Eventuellt kommer vi också att finnas uppe på ögonpolikliniken. Mera info senare.

Vill du prata med någon synskadad om hur det är att leva med synnedsättning, vilken hjälp och vilket stöd det finns för synskadade, vart man kan vända sig om synen försämras m.m. Kom till VCS vid nämnda tillfällen så får du mera information. Har du frågor gällande detta kontakta gärna kansliet eller Britten Nylund, tfn 040-523 6121.

Kommande aktiviteter

Sommarträff i Oravais, onsdag 19.8 besöker vi Restaur-

ang Ädelbragd vid slagfältet i Oravais och får njuta av god mat och trevlig gemenskap. Buss från Lyktan. Återkommer med mera info senare, men pricka gärna in träffen i din kalender redan nu.

Kamratstödprojekt

Föreningen Vasa Svenska Synskadade har inlett ett kamratstödprojekt. Detta projekt är till för alla ordinarie medlemmar i föreningen för att var och en skall

- * ha någon att prata med
- * känna en ökad delaktighet i föreningen
- * få en ökad förståelse för sin synnedsättning
- * få stöd och hjälp att bättre klara av att leva med sin synnedsättning

För att detta skall bli möjligt har föreningen samlat ihop några kamratstödpersoner som vill försöka ge det stöd som du behöver.

Från föreningens sida hoppas vi att du som medlem med synnedsättning tar emot de samtal du kommer att få från någon av våra kamratstödpersoner med öppenhet för att det skall vara möjligt för oss att ge dig det stöd som du behöver.

Kontaktuppgifter

Undrar du över någonting, tveka inte utan ta kontakt med oss! Distriktssekretären Febe Mörk, tfn 045-

321 3320 eller ordförande Patrik Paulin, tfn 045-330 4468. Febe Mörk är ledig torsdag 11.6 och då är kansliet stängt. Sommarsemester 22.6 – 31.7.2015

Alla anmälningar görs till Febe under kontorstid, måndag – torsdag kl.9-14 på telefon 045-321 3320 eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com.

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Åbolands Synskadade

Bowlingen i Pargas tar nu sommarpaus och återkommer sen i höst med nya krafter.

Stormskärsmaja på Åbo Svenska Teater tillsammans med Västis fredagen 13.11 klockan 19.00. Priset är ännu oklart och beror på var vi samlas före teatern, 50 platser bokade. Observera att bindande anmälningar görs senast 28 maj för att säkerställa platserna.

Åbolands Synskadade r.f. och Svenska Hörselskadade i Åboland r.f. tackar alla deltagare, ingen mera nämnd och ingen glömd för Hjälp-

medelsmässan i Kimito den 16 april. Mässan drog ett 150 tal besökare och uppskattades verkligen så även en varm tanke till vår sponsor Stiftelsen Leo, Mary och Mary-Ann Hackman för att vi kunde ordna mässan.

Kommande aktiviteter.

Raseborgs sommartheater med hörsel. Söndag 5 juli kl. 16.00 "Emil i Lönneberga" på Raseborgs Sommartheater tillsammans med Åbolands Synskadade rf

Emil är en av Astrid Lindgrens litterära figurer, en pojke i 8 årsåldern som är berömd för att han hittar på "hyss", men innerst inne är han en snäll pojke. En fartfylld föreställning för hela familjen med sång, musik, dans och skrafft. Förhandsanmälningar senast 22.6.2015. Priset för vuxna är 70 euro för hörsel/synskadade medlemmar och 80 euro för icke medlemmar.

I priset, som är billigare för barn, ingår: Teaterbiljett, kaffe med bröd i pausen, lunch före teatern och busstransport från Åbo, Pargas och Kimito.

Tomas Ledin uppträder i Stallörsparken, Ekenäs lördagen den 15 augusti. Föreningen har femton biljetter. Konserten börjar klockan 16.00 med Irina Björklund, Paul Oxleys Unit, Måns Zellerlöw och Tomas Ledin

show som slutar klockan 23.00.

Planerat är att ÅS, Västis, Mellis och Östis samlas över en god matbit på Knipan och sen går på konsert. Det är först till kvarn som gäller. Intresserade bokar sin plats och biljett direkt av Håkan, bara några biljetter kvar! Buss ordnas och totalpriset är ca 50 - 60 euro.

Kontaktuppgifter

Kontakter och anmälningar vänligen till dessa personer. Tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00

Ordförande Birgitta Storbäck telefon 0405 867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon 0400 151 322

Ålands Synskadade

Nu har alla kurser sommaruppehåll. Startar på nytt till hösten!

Simning på Folkhälsans Allaktivitetshus, fredagar kl.12-13. Nya simmare välkomna! Sista simtillfället 29 maj.

Medlemsträffar på Ankaret, andra måndagen i månaden kl.18.00 med uppehåll under sommarmånaderna, om inget annat meddelas. Mera info i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen.

Sommarkryssning till Gotland med Birka, 14-16 augusti. Pris cirka 240 euro/person i tvåbäddshytt, en 3-rätters middag exkl dryck, en frukostbuffé, en brunch ingår. För anmälan eller frå-

gor, kontakta Bettina på tel.19670. Sista anmälningdag 29 maj!

Syntolkningen fortsätter som vanligt med teaterbesök och biobesök. Har du önskemål, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Syntolkad fotboll på Wiklöf Holding Arena, datum och tider meddelas i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen.

Kontaktuppgifter

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, måndag-tisdag, torsdag-fredag kl. 9.00-13.00. Tfn 018-19670. E-post: aland.syn@aland.net. Ordförande Börje Troberg, tfn 0457-5300977.

Skriv till Finlands Synskadade

Tycker du att Finlands Synskadade borde ta upp mer forskning om ögonsjukdomar? Har du tips på en artikel vi borde skriva? Har du någon fråga du undrar över som vi kunde utreda? Är du nöjd eller missnöjd med någon artikel? Vi ser fram emot dina åsikter. Skriv till oss på adressen Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors, eller mejla soren.jonsson@fss.fi.

KONTAKT

Funderar du på något kring FSS?

Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss. Vi finns här för din skull!



Ordförande Bengt Ahlvik
Telefonnummer: 044-777 8694
(telefonid tisdagar 14-16)
E-post: bengt.ahlvik@fss.fi



Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!